

УКРАЇНСЬКІ ОРКЕСТРИ В РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ВІЙСЬКОВО-МУЗИЧНОГО ФЕСТИВАЛЬНОГО РУХУ

УДК 355.317+78+7.079

Миронов В. Ф.

У статті проаналізовано сучасний стан міжнародного військово-фестивального руху, приведено теоретичні міркування щодо масових вистав, розглянуто їх особливості та сучасні вимоги до репертуару оркестрів. Проаналізовано виступи українських військових та інших оркестрів на фестивалях за кордоном.

Ключові слова: міжнародний військово-фестивальний рух, військові оркестри, масові заходи.

УКРАИНСКИЕ ОРКЕСТРЫ В РАЗВИТИИ МЕЖДУНАРОДНОГО ВОЕННО-МУЗЫКАЛЬНОГО ФЕСТИВАЛЬНОГО ДВИЖЕНИЯ

Миронов В. Ф.

В статье проанализировано современное состояние международного военно-фестивального движения, приведены теоретические рассуждения относительно массовых представлений, рассмотрены их особенности и современные требования к репертуару оркестров. Оценены выступления украинских военных и других оркестров на фестивалях за рубежом.

Ключевые слова: международное военно-фестивальное движение, военные оркестры, массовые мероприятия.

UKRAINIAN ORCHESTRAS IN DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL MILITARY-MUSICAL FESTIVAL MOVEMENT

Myronov Volodymyr

In article the current state of the international military and festival movement has been analyzed, theoretical reasoning as to big mass events of art are given, their features and modern requirements to repertoire of orchestras have been considered. Performances of Ukrainian military and other orchestras at military festivals abroad have been valued.

Key words: international military-musical festival movement, military orchestras, mass artistic events.

Постановка проблеми та її актуальність. Упродовж усієї історії свого розвитку військові музичні колективи, військові оркестри постійно знаходяться в центрі політичного, громадського і культурного життя суспільства, беручи участь в різних масових заходах.

Серед різноманітних явищ сучасної культури особливе місце займає міжнародний військово-музичний фестивальний рух. Він є результатом багатьох громадських процесів, включаючи інтеграційні тенденції – утворення співдружностей, блоків, міждержавних угод, посилення міжнародних освітніх і міжкультурних обмінів, глобалізацію музичних зв'язків, діяльність концертного менеджменту у всьому світі. Українські оркестри, насамперед військові, з моменту отримання незалежності беруть

безпосередню участь в цьому русі. Є багато публікацій в пресі, інформація про візити наших оркестрів надається ЗМІ, однак немає глибокого теоретичного осмислення цього засобу міжнародної культурної комунікації. Актуальність розгляду особливостей роботи українських оркестрів за кордоном не має сумніву, тому що такий розгляд допоможе зорієнтувати їх менеджмент та музикантів на створення програм та виступів, які будуть відповідати сучасним художнім вимогам.

Аналіз наукових досліджень та літератури. Місце видовищ в культурі досліджували вітчизняні учені С. Безклубенко А. Бычко, Я. Билик, С. Кримський, Л. Курбас, В. Скуратовский, Л. Наумова, В.Б.Кисин. Цікава дисертація Гарбазея І.Н. про військово-музичне мистецтво в жанровій системі масових видовищних заходів, роботи А.Банфі про філософію видовищ, Н.А.Хренова та Наумової Л.М. про видовище як феномен культури, дисертація Меньшикова О.М. про фестиваль як соціокультурний феномен сучасного театрального процесу.

Метою статті є аналіз участі українських оркестрів в міжнародному військово-музичній фестивальному русі та надання практичних рекомендацій для формування належного репертуару.

Виклад основного матеріалу. Військово-музичні фестивалі, як і будь-яке явище культури, мали тривалий шлях розвитку, в процесі якого відбувалося жанрове збагачення, мінялися і варіювалися форми діяльності, оновлювалися цілі і завдання, які відповідали історичному стану і розвитку суспільства. Починаючись як засіб для забезпечення безпосередньо військових ритуалів, військові музичні колективи з часом стають невід'ємною частиною заходів державного, політичного, і світського життя суспільства, що проводяться. «На відміну від міжнародного конкурсного руху, фестивальний рух не містить в своїй природі негативних викликів, пов'язаних з атмосферою «битви» за статус «найкращого». Конкурентна боротьба за звання лауреатів, дипломантів, володарів призів, за медалі й грошові премії лауреатів, вигідні проекти постконкурсних концертних виступів і гастрольних поїздок переможців створюють передумови щодо спокуси у застосуванні будь-яких засобів заради перемоги в конкурсному змаганні»[3].

Сучасні типи військово-музичних фестивалів, що проводяться в різних країнах світу [2]:

1. Чисто військові фестивалі з жорстким обмеженням за часом і заданими програмами виступів-дефіле.

2. Військово-музичні шоу-тату, що допускають включення в програми виступів танцювальних груп.

3. Військово-музичні шоу з вільними програмами, де використовуються будь-які види суміжних мистецтв - танці, вокал, циркові номери, хори, елементи карнавалів.

4. Проходження-паради.

До першого типу відносять фестивалі, що проводяться у Великобританії, Нідерландах, Німеччині, США, Швейцарії, Франції. Другий тип широко поширений при проведенні локальних свят міст в Австрії, Бельгії, Німеччині, Данії, Франції, Італії, Китаю, США на відкритому повітрі. Третій тип має тенденцію до розширення і замовляється професійними менеджерами багатьох

країн Європи, США і Китаю. Четвертий тип використовують при проведенні свят-карнавалів по усій Європі.

Починаючи з 1990 р., українські оркестри брали участь в усіх типах військово-музичних фестивалів. Першопроходцями були оркестр штабу ОдВО, Муніципальний оркестр Одеси (керівник О.Салік) – Нідерланди, оркестр штабу ПРИКВВ (керівник М.Орач). Значну роль для участі військових оркестрах у фестивалях до 2013 р. відігравав Начальник Військово-музичного управління Генерального штабу – головний військовий диригент Збройних сил України, Заслужений діяч мистецтв, Народний артист України, професор генерал-майор Деркач В. Ф. З 2002 року військові та інші оркестри України співпрацюють з фірмою «Musikparade» (Ольденбург, Німеччина), яка організує найбільше у Західній Європі фестивальне турне військової музики. Досвід роботи з цією фірмою доводить репертуарну еволюцію за потребами менеджменту з типу 1 до типу 3.

Автор співпрацює з 2003 року з організаторами цього турне. Цікаво прослідкувати зміну репертуарних вимог на протязі часу. Вимогами до перший виступу українського колективу (оркестр штабу ОдВО) були – чисте військове дефіле на протязі 14 хвилин без зайвих елементів. Однак починаючи з 2005 року програми поступово насичувалися елементами шоу і можна констатувати, що зараз повністю вони перетворилися в тип 3.

Цьому є пояснення. «Розвиваючись, як і будь-яке явище культури, в тісному зв'язку з розвитком сучасного суспільства, відповідно до його потреб, смаків і рівня художнього сприйняття, чуйно реагуючи на появу нового, військово-музичне мистецтво у своїй основі не обминуло і глобальної дії ідей синтезу. Сьогодні музика, у тому числі і в діяльності військових колективів, стала зримою. Понад необхідні форми прояву в грі музикантів і співі, вона утілилася в просторові, колірні, світлові і пластичні образи. Їх органічне з'єднання всемірно сприяло утворенню нових форм і нових сенсів» [1].

Специфика глядачів на заході, де рівень їх музичної підготовки досить високий, породив нові вимоги. Для сучасного рівня художнього сприйняття нинішнього глядача вже абсолютно недостатньо просте виконання музичних творів. Сценічну дію йому необхідно сьогодні піднести в цікавій формі, наповнену динамічним змістом і побудовану відповідно до вироблених практикою законів сприйняття музичного матеріалу, що обов'язково враховують драматургію, як його окремих номерів, так і драматургію усієї вистави в цілому. Глядач потребує такої дії, при якій створювані на сцені образи будуть максимально достовірні і емоційно переконливі. У зв'язку з цим виникла насущна необхідність в театралізації музично-сценічної дії [4].

Оскільки фестивалі «Музичні паради» проводяться в залах з числом глядачів від 1500 до 12000, більшість складає похилого віку і цікавляться різноманітністю стилів та жанрів, то в ході дії потрібно уміти підтримувати постійний інтерес глядача до того, що відбувається на сцені. Тому типові програми українських оркестрів мають наступні блоки:

1. Вступ – національна музика України (військова марші, національні танці, попури (коломийки та ін.).

2. Інтернаціональний блок – популярна музика, відома глядачеві з фільмів, телебачення та інших джерел.

3. Привітальний блок, орієнтований на країну та місцевість.
4. Заказаний блок – за потребою фірми.
5. Фінальний вихідний марш (більшою часткою український).

Обробка всіх творів має бути на найсучаснішому рівні.

До складу виступаючих постійно включаються танцювальні групи (до 8 пар).

Іноді присутні вокалісти як жінки, так і чоловіки (високого рівня), інструменталісти (скрипалі, гітаристи).

Географічно українські оркестри представляють різні райони нашої країни. Це – оркестри Києва, Одеси, Львова, Вінниці, Хмельницького, Чернігова.

Важливо є також те, що українські оркестри є провідними, тобто вони починають та закінчують вистави. Головні диригенти шоу «Музичні паради» – українські, що вказує на їх високий професійний рівень. В останні роки фірма «Музичні паради» з допомогою українських оркестрів додатково організує фестиваль «Берлін-Тату» .

До типів 2 та 4 відносяться фестивалі, що проводяться на рівні міст та селищ, наприклад, шютценфести (свята стрільців) у Німеччині, та військовий фестиваль «Дуду» міста Монс (Бельгія) або Альбервіль (Франція). Організатори цих фестивалів намагаються брати колективи, які можуть показати плац-концерт, дефіле та робити марш-проходи в селищах. Щодо музикального рівня – він значно нижче, тому що публіка – не така вишукана.

Площадками для виступу є стадіони, площі біля ратуш, школи, інвалідні дома, вулиці селища.

Окрім військових оркестрів Україна гідно представлена на військово-музичних фестивалях іншими колективами. Духовий оркестр «Львівські фанфари» Львівської ДМШ № 5, створений в 1982 році, має у репертуарі українські народні пісні, колядки, релігійні пісні, кращі зразки світової, джазової та популярної музики. Диригент і художній керівник оркестру – директор школи Андріян Леськів, автор багатьох перекладів та аранжувань для оркестру (випускник Львівської музичної академії, учасник багатьох міжнародних фестивалів духових оркестрів в Італії, Польщі, Німеччині, Франції, Голландії, Україні, Росії). Оркестр є лауреатом (3 ступеня) у відкритій категорії 20 міжнародного фестивалю-конкурсу духових оркестрів у місті Рибнік (Польща), має відзнаки міжнародних фестивалів в м. Стальова Воля, Хожув і Пулави (Польща), брав участь в музичних парадах у Німеччині в 2015 році.

Оркестр УМВС України в Хмельницькій області спільно із колегами з муніципального естрадно-духового оркестру міста Хмельницького та мажоретками з ансамблю «Альфа» триумфально виступили на міжнародному фестивалі військових оркестрів «Berlin Tattoo», після чого організатори запросили цей зведений колектив на значно масштабніший фестиваль «Musikparade-2015». Як глядачі, так і музиканти, високо оцінили майстерність наших оркестрантів. Більше того, до українців на фестивалі було особливе ставлення: усі цікавились ситуацією в нашій країні, співчували, підтримували, на трибунах нерідко можна було побачити українські стяги. Після закінчення виступів оркестру його керівника Сергія Рабійчука запросили на тиждень стати головним диригентом фестивалю. Він продовжив свою мандрівку Німеччиною

і разом з найкращими військовими оркестрами Європи виступив ще перед глядачами в Нюрнберзі, Ветцларі та Новому Ульмі. На початку липня естрадний оркестр УМВС України в Хмельницькій області разом з танцювальним ансамблем «Поділля» під керівництвом Сергія Педана представляли нашу країну на Міжнародному фестивалі військової музики у Франції в Соморі.

Висновки: Аналіз такого складного явища як сучасний міжнародний військово-музичний фестивальний рух доводить, що його головними особливостями є схильність до синтезу різноманітних мистецтв, де музика є основним зв'язуючим елементом. Для підтримки високого рівня виступів репертуар оркестрів повинен включати різні блоки, де національні елементи мають бути домінуючими. В останні роки оркестри незалежної України набули відомість у Європі, їх творчість побачили більше ніж мільйон глядачів, що свідчить про їх професіоналізм та міжнародне визнання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарбазей Илья Николаевич. Военно-музыкальное искусство в жанровой системе массовых представлений : диссертация ... кандидата искусствоведения: 17.00.02. - Москва, 2005. - 278 с.

2. Мельник М.А. Развитие международного военно-музыкального фестивального движения// В сб. Социально-культурная деятельность в условиях модернизации России : сб. ст. по материалам всерос. науч.-практ. конференции (24–25 января 2013 г.). – Санкт-Петербург : Изд-во СПбГУКИ, 2013. – С.130- 136.

3. Меньшиков А.М. Фестиваль как социокультурный феномен современного театрального процесса.// Автореферат диссертации, – М., 2004. – С. 178.

4. Черкашенинов Л.Ф. Зрелищные формы времени и искусство зрелища: (Проблемы подготовки специалистов режиссуры праздников) // Ученые записки алтайского государственного института искусств и культуры. – Барнаул : Изд-во АГИИК. – 2001. – Вып. 1: Юбилейный сб. 1975-2000 гг. / Редкол.: Труевцева О.Н. (отв. ред.) и др. – С. 45-53.

UKRAINIAN ORCHESTRAS IN DEVELOPMENT OF THE INTERNATIONAL MILITARY-MUSICAL FESTIVAL MOVEMENT

Myronov Volodymyr

Abstract. *Among various phenomena of modern culture a special place is taken by the international military-musical festival movement. It is result of many public processes, including integration tendencies - formations of commonwealths, blocks, interstate agreements, strengthening of the international educational and cross-cultural exchanges, globalizations of musical communications, and activity of concert management around the world. The Ukrainian orchestras, first of all military ones, from the moment of obtaining independence are directly involved in this process. The most significant feature of the movement is penetrating of non-musical arts in the fiber of shows that enable their attractiveness to spectators. The research demonstrates the participation of Ukrainian bands in military shows of different types. The necessity of dividing the orchestras' repertoire in parts suitable for a good performance has been underlined. Main tendencies required by managers*

of these artistic events in the course of time have been revealed. The main Ukrainian orchestras and places of their performances are commented. The article is useful for directors of orchestras, conductors and organizers of concert tours.

ДИАЛЕКТИЧНА ПРИРОДА СМИСЛОЖИТТЄВИХ ОРІЄНТАЦІЙ ОСОБИСТОСТІ, ЇХ РОЗВИТОК ТА ФОРМУВАННЯ

УДК: 128+159.9

ВАРЕ І. С.

У статті розглядається специфіка процесу формування та розвитку системи смисложиттєвих орієнтацій особистості в період навчання у вузі. Вивчена діалектична природа системи смисложиттєвих орієнтацій особистості.

***Ключові слова:** смисложиттєві орієнтації, студенти-психологи, розвиток, формування, цінності.*

ДИАЛЕКТИЧЕСКАЯ ПРИРОДА СМЫСЛОЖИЗНЕННЫХ ОРИЕНТАЦИЙ ЛИЧНОСТИ, ИХ РАЗВИТИЕ И ФОРМИРОВАНИЕ

И. С.ВАРЕ

В статье рассматривается специфика процесса формирования и развития системы смысловых ориентаций личности в период обучения в вузе. Изучена диалектическая природа системы смысловых ориентаций личности.

***Ключевые слова:** смысловые ориентации, студенты-психологи, развитие, формирование, ценности.*

DIALECTICAL NATURE OF LIFE ORIENTATIONS PERSONALITIES, THEIR DEVELOPMENT AND FORMATION

I. Vare

The article deals with the specifics of the process of formation and development of life orientations of the person in the period of study at the university. Studied dialectical nature of life orientations of the individual.

***Keywords:** meaning of life orientation, psychology students, development, formation, values.*

Деструктивні тенденції у суспільстві, міждержавні і міжнаціональні конфлікти із застосуванням військової сили значно посилити навантаження на емоційну та інтелектуальну сферу людини, що вимагає належної психологічної підтримки і допомоги. Це обставина, зокрема, висуває відповідні вимоги до організації навчально-професійної діяльності студентів-психологів, до яких відноситься врахування їхніх смисложиттєвих орієнтацій.

В даному контексті психологічне дослідження проблеми формування смисложиттєвих орієнтацій студентів-психологів набуває особливого значення. Динамічні та змістовні зміни смислових і життєвих орієнтацій сучасних студентів вимагають їх детального вивчення з метою своєчасної організації адекватної моделі соціумної та професійної активності молоді. На думку С. Л. Рубінштейна, завдання психологічного дослідження полягає у відстеженні закономірностей розвитку нових форм психіки [9, с. 92].

У сучасній вітчизняній науці інтерес дослідників звернений до різних аспектів: а) професійної діяльності суб'єкта (Г.О.Балл, С.Д.Максименко, В.О.Моляко, В.В.Рибалка, Н.В.Чепелєва, Т.С.Яценкота ін.); б) професійної підготовки психологів, їх особистісних якостей і регулювання їхньої діяльності (Ж.П.Вірна, Л.В.Долинська, Н.І.Пов'якель, О.П.Саннікова, В.А.Семиченко,